

ZBRODNIA KATYŃSKA

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

BIURO EDUKACJI PUBLICZNEJ

współpraca

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W LUBLINIE

Scenariusz: Paweł Rokicki, Agnieszka Rudzińska oraz Michał Durakiewicz, Magdalena Śladecka

Konsultacja naukowa: dr hab. Piotr Dymmel, dr Sławomir Kalbarczyk

Koncepcja plastyczna i DTP: Marcin Koc, Magdalena Śladecka

Autorzy składają szczególne podziękowanie Panu Zbigniewowi Kiełbowi (Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Puławy) za pomoc przy opracowaniu wystawy.

Na wystawie wykorzystano fotografie ze zbiorów: Archiwum Państwowego w Lublinie, Instytutu Pamięci Narodowej (IPN), Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, Muzeum Katyńskiego, Pracowni Dokumentacji

Dziejów Miasta Puławy, Lubelskiego Zarządu Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża (PCK)

oraz ze zbiorów prywatnych: Tadeusza Adamczyka, Edwarda Brymory, Wojciecha Czaplickiego, Janusz Czapliński

Macieja Poręby, Tadeusza Fabisiewicza, Ewy Fijałkowskiej, Sławomira Jałowskiego, Heleny Kalińskiej, Zbigniewa Kiełba, Danuty Kiełbasa, Barbary Matuszewskiej, Zbigniewa Nestorowicza, Krystyny Płaskocińskiej, Sławomira Sokolowskiego,

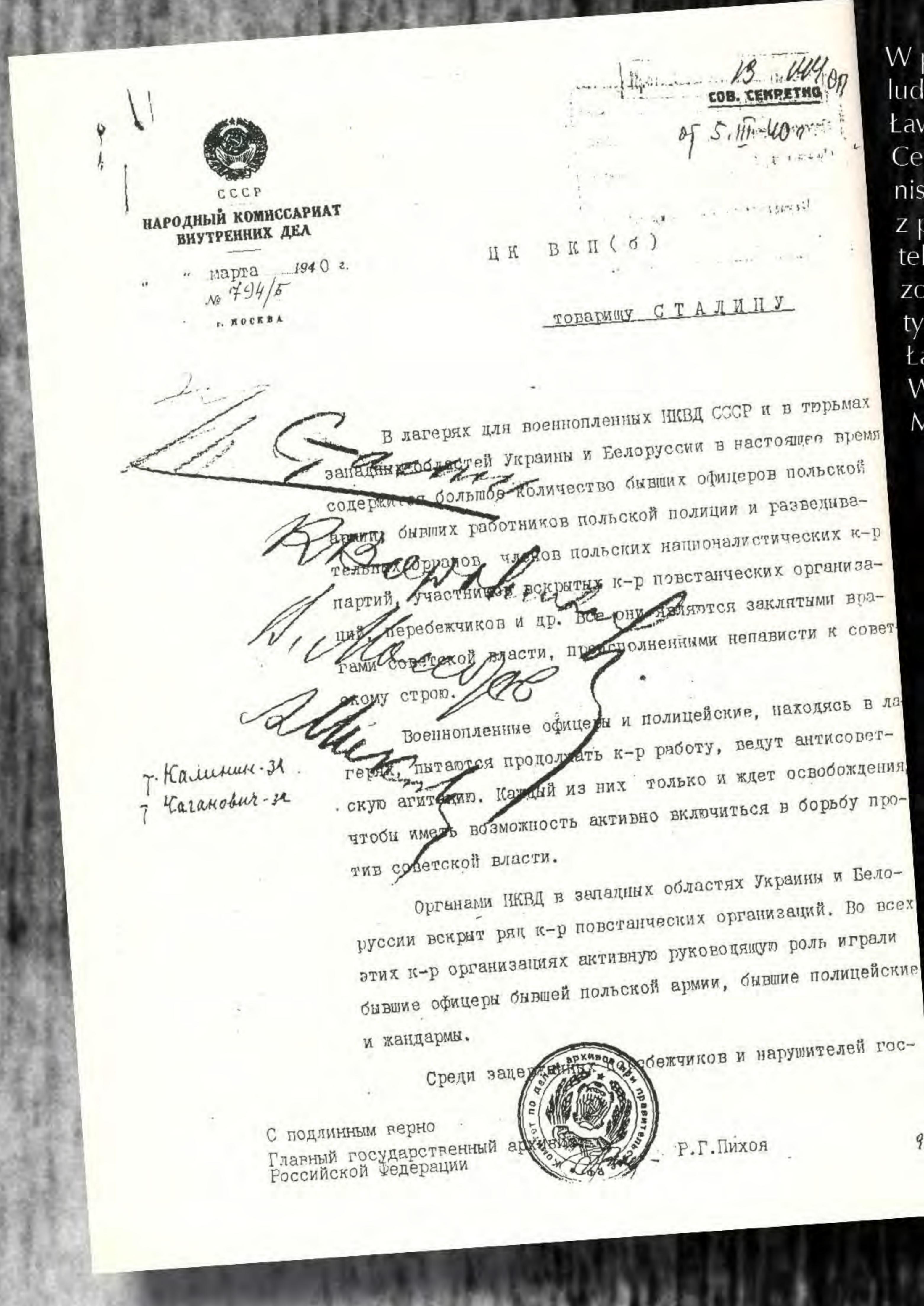
Romany Sokół, Dariusza Śladeckiego, Teresy Grażyny Wajzer, Izabeli Wasik i Aleksandra Załęskiego.

Autorzy dziękują wyżej wymienionym osobom za udostępnienie zbiorów.

Zbrodnia Katyńska to rozstrzelanie około 22 tysięcy polskich obywateli dokonane wiosną 1940 r. na polecenie najwyższych władz Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS). Nazwa Zbrodni pochodzi od miejscowości Katyń koło Smoleńska, gdzie odnaleziono pierwsze groby zamordowanych

Ofiarą zbrodni padli chronieni prawem międzynarodowym jeńcy wojenni wzięci do niewoli po agresji sowieckiej na Polskę 17 września 1939 roku oraz osoby cywilne aresztowane przez NKWD. Ten bezprzykładny akt ludobójstwa stanowił nie tylko okrutny cios w kręgosłup i mózg polskiej armii, ale także był elementem planowej akcji eksterminacyjnej, skierowanej przeciwko elicie narodu. Najliczniejszą grupę ofiar stanowiła polska inteligencja – profesorowie, prawnicy, lekarze, nauczyciele, twórcy, urzędnicy i wielu innych. Ogromu strat duchowych, jakie w ten sposób poniesiono, nie da się ani oszacować, ani wyrównać.

Zbrodnia Katyńska to jednocześnie zbrodnia ludobójstwa (bo wymordowano członków określonej grupy narodowej), zbrodnia wojenna (bo jej ofiarą padli jeńcy wojenni) i zbrodnia przeciwko ludzkości (bo cywilnych więźniów zamordowano z przyczyn politycznych – w oparciu o bezpodstawne oskarżenia).

W pierwszych dniach marca 1940 r. ludowy komisarz spraw wewnętrznych Ławrentij Beria skierował do Komitetu Centralnego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików) pismo z projektem „likwidacji” 25 000 obywateli polskich. 5 marca 1940 r. wniosek został zaakceptowany przez Biuro Polityczne w składzie: Józef Stalin, Ławrentij Beria, Klimient Woroszyłow, Wiaczesław Mołotow, Anastas Mikojan, Michaił Kalinin i Lazar Kaganowicz.

PAKT HITLER-STALIN

Niemiecko-sowiecki sojusz we wrześniu 1939 roku. (IPN)

Drogę do II wojny światowej otworzył układ podpisany 23 sierpnia 1939 r. w Moskwie przez ministrów spraw zagranicznych Trzeciej Rzeszy i Związku Sowieckiego – Joachima von Ribbentopa i Wiaczesława Mołotowa. Jego tajny protokół ustalał zasady współpracy obu mocarstw i dzielił Europę Środkowo-Wschodnią na niemiecką i sowiecką strefę wpływów.

1 września 1939 r. Hitler zapewniwszy sobie współdziałanie Stalina dokonał agresji na Polskę. 17 września 1939 r. ze wschodu uderzyła Armia Czerwona.

28 września 1939 r. Związek Sowiecki i Rzesza Niemiecka podpisały porozumienie o rozbiorze Polski, wyznaczając wspólną granicę na linii rzek San, Bug i Narew. Pod okupacją sowiecką znalazło się 52 proc. powierzchni przedwojennego państwa polskiego.

We wrześniu 1939 r. do niewoli sowieckiej dostało się około 250 tys. polskich wojskowych, w tym kilkanaście tys. oficerów. Większość oficerów wraz z kilkoma tys. funkcjonariuszy policji, żandarmerii, straży więziennej i granicznej, Korpusu Ochrony Pogranicza oraz cywilami została w listopadzie 1939 r. osadzona w obozach specjalnych w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie.

Po wkroczeniu Armii Czerwonej na ziemie wschodnie II Rzeczypospolitej rozpoczęły się masowe aresztowania głównie wśród polskiej inteligencji, duchowieństwa, urzędników i ziemian, którzy stanowili największe zagrożenie dla planów sowieckiej. Skierowano ich do więzień w głębi ZSRS lub obozów pracy – łagrów.

Polscy jeńcy wojenni w 1939 roku. (IPN)

KATYŃ

Siedziba NKWD w Lesie Katyńskim. (Muzeum Katyńskie)

7 IV [1940] Niedziela rano. [...] Pakować rzeczy! [...] Po rewizji, o godzinie 16.55 (nasz polski czas 14.55) opuściliśmy mury i druty obozu Kozielsk. Wsadzono nas do wozów więziennych. [...] Ze mną jedzie Józek Kutyba, kpt. Paweł Szyfter i jeszcze m[ajor], p[ułkownik] i kilku kapitanów – razem dwunastu. Miejsca najwyżej dla siedmiu.

8 IV [1940], godzina 3.30. Wyjazd ze stacji Kozielsk na Zachód. Godzina 9.45 – na stacji Jelnia.

9 IV [1940] parańście minut przed piątą rano – pobudka w więziennych wagonach i przygotowywanie się do wychodzenia. Gdzieś mamy jechać samochodem. I co dalej?

Major Adam Solski. (Muzeum Katyńskie)

9 IV [1940] piąta rano. Od świtu dzień rozpoczął się szczególnie. Wyjazd karetką więzienną w celkach (straszne!). Przywieziono [nas] gdzieś do lasu; coś w rodzaju letniska. Tu szczególna rewizja. Zabrano [mi] zegarek, na którym była godzina 6.30 (8.30). Pytano mnie o obrączkę, którą [nieczytelne]. Zabrano ruble, pas główny, scyzoryk [nieczytelne].

[Kilkadziesiąt minut później Adam Solski został rozstrzelany]

(Zapiski w znalezionym w dole śmierci notatniku Adama Solskiego [w:] Pamiętniki znalezione w Katyniu, Paris–Warszawa 1990, s. 104–105)

KALININ (TWER)

Piwnice byłej siedziby Zarządu NKWD w Kalininie (Twerze), gdzie wiosną 1940 r. rozstrzelano 6311 Polaków z obozu w Ostaszkowie. (Fot. Aleksander Załęski)

20. 3. 1991

Zeznania Dymitra Tokariewa, szefa Zarządu NKWD w Kalinie w dniu 20 marca 1991 r. (IPN-KSZpNP)

Tokariew: Łącznie około trzydziestu osób uczestniczyło w rozstrzelaniach

[...]

Do celi, gdzie odbyło się rozstrzelanie, nie wchodziłem. Tam technologia była wypracowana przez [Wasilija] Bochina, tak, i komendanta naszego Zarządu [Andrieja] Rubanowa. Obili oni wojskiem drzwi wychodzące na korytarz, żeby nie było słyszać strzałów w celach. Następnie wyprowadzali skazanych – tak będziemy [o nich] mówić – przez korytarz, skręcali w lewo, gdzie była czerwona

świetlica [...]. W czerwonej świetlicy sprawdzali według listy: czy sprawdzają się dane, dane personalne, czy nie ma jakiegoś błędu, tak..., a następnie, gdy przekonywali się, że to ten człowiek, który ma być rozstrzelany, niezwłocznie zakładali mu kajdanki i wprowadzali do celi, gdzie dokonywano rozstrzelania. Ściany celi były również obite materiałem dźwięko-chłonnym. [...]

Jabłokow: A w jaki sposób odbywało się rozstrzelanie? [...]

Tokariew: [...] to było okropnie nieprzyjemne. [...] zobaczyłem całą tę grozę. [...] Błochin włożył swoją odzież specjalną: brązową skórzana czapkę, długi skórzany brązowy fartuch, skórzane brązowe rękawice z mankietami powyżej łokci. Na mnie wywarło to ogromne wrażenie – zobaczyłem kata! [...] jednego chłopaka spytałem: „Ile masz lat?” Powiedział – 18. „Gdzie pełniłeś służbę?” W straży granicznej. Czym się zajmował? Był telefonistą. [...] Wszedł i uśmiechał się, tak, chłopiec, zupełnie chłopiec, 18 lat, a ile pracował? Zaczął liczyć po polsku – 6 miesięcy. [...]

Jabłokow: A cela śmierci – jak była urządzona? [...]

Tokariew: [...] No cóż, niewielki pokój, nie większy niż ten, może nawet mniejszy. [...] Z tej celi było wyjście na podwórko. [...] Tamtędy wyciągali trupy, ładowali na samochód i jechali. [...]

(Zeznania Dymitra Tokariewa, szefa Zarządu NKWD w Kalininie z 20 marca 1991 r., cytat za: „Zeszyty Katyńskie” 1994, nr 3, s. 19)

MIEJSKA ZBRODNI

Według ujawnionych dokumentów sowieckich, w kwietniu i maju 1940 r. zamordowano w ramach Zbrodni Katyńskiej **21 857** obywateli polskich:

w Katyniu – **4 421**

w Charkowie – **3 820**

w Kalininie – **6 311**

na Białorusi (prawdopodobnie w Mińsku) – **3 870**

na Ukrainie (prawdopodobnie w Kijowie, Charkowie i Chersoniu) – **3 435**

Równocześnie, 13 kwietnia 1940 r. władze sowieckie przeprowadziły masową deportację około **61 000** członków rodzin ofiar do Kazachstanu.

OFIARY ZBRODNI KATYŃSKIEJ

Wśród oficerów Wojska Polskiego, Policji Państwowej, Korpusu Ochrony Pogranicza i Służby Więziennej, którzy dostali się do niewoli sowieckiej we wrześniu i październiku 1939 r., było co najmniej 576 osób związanych w różnorodny sposób z Lubelszczyzną. Wiosną 1940 r. oficerowie ci zostali straceni w następujących miejscach kaźni: Katyń – 232 osoby, Twer – 173, Charków – 149, nieznane miejsce kaźni na Ukrainie – 10, nieznane miejsce kaźni na Białorusi – 12.

JEŃCY OBOZU KOZIELSK ZAMORDOWANI W KATYNIU

Gen. bryg. Mieczysław Smorawiński (1893–1940)

Działalność niepodległościową podjął w 1908 r. w szkole handlowej w Kaliszu. W 1911 r. aresztowany i zmuszony do opuszczenia rodzinnego miasta w wyniku represji władz rosyjskich. Trafił do Lwowa, gdzie podjął studia chemiczne. Jako student Politechniki Lwowskiej nadal angażował się w działalność niepodległościową będąc m.in. członkiem Polskich Drużyn Strzeleckich. Po wybuchu I wojny światowej w sierpniu 1914 r. wstąpił do Legionów Polskich. Kilkukrotnie ranny. Po kryzysie przysięgowym kontynuował służbę u boku Austriaków i Niemców do października 1918. W odradzającym się Wojsku Polskim uczestniczył w walkach z Ukraińcami o Lwów i wojnie polsko-bolszewickiej

jako dowódca batalionu, a następnie pułku i brygady. W czerwcu 1920 r. został awansowany do stopnia podpułkownika. Po zakończeniu działań wojennych pozostał w służbie czynnej w 2 DP Legionów. Od marca 1927 r. dowódca 6 DP. W styczniu 1928 r. awansował do stopnia generała brygady stając się jednym z najmłodszych generałów WP. W latach 1932–34 kierował Okręgiem Korpusu III Grodno. W październiku 1934 r. objął dowództwo Okręgu Korpusu II w Lublinie. W kampanii 1939 r. organizował mobilizację, uzupełnienia i zaopatrzenie dla napływających na Lubelszczyznę jednostek. Opuścił miasto 14 września udając się początkowo do Kowla, a później do Włodzimierza Wołyńskiego, gdzie zamierzał kontynuować organizowanie oporu. Po agresji ZSRS 17 września zakazał atakowania Armii Czerwonej i usiłował porozumieć się z Sowietami w kwestii traktowania żołnierzy polskich, a sam z grupą oficerów zamierzał przedostać się na Węgry. Został zatrzymany przez Armię Czerwoną podczas próby opuszczenia Włodzimierza. Znalazł się w obozie NKWD w Tałlicy, skąd przewożono go na przesłuchania do Moskwy. W listopadzie 1939 r. osadzono go w obozie w Kozielsku. Zamordowany w Katyniu w 1940 r. W 2007 r. pośmiertnie awansowany do stopnia generała dywizji.

Lublin, 1939 r. (Zbiory prywatne)

„Jeden z oficerów – Edmund Radziwiłł – zwolniony po interwencji Niemiec z obozu w Kozielsku, w liście do generałowej Smorawińskiej tak realcjonował ostatnią rozmowę z jej mężem: [...] tak Edmund, nikt z nas nie przeżyje. Prędzej czy później nas rozstrzelają [...]. Oficerowie opierali swoje przekonanie na przypuszczeniach, iż Stalin będzie chciał wziąć na nich odwet za klęskę Związku Sowieckiego w 1920 r.”

Katyń. Zbrodnia nieukarana, Warszawa 2009, s. 44.

Kpt. Zbigniew Antonowicz (1894–1940)

W 1915 r. wcielony do Legionu Puławskiego. Zaciągnął się do I Korpusu Polskiego w Rosji. W 1918 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, podczas której pracował w Intendenturze Dowództwa Okręgu Korpusu IV Łódź. Następnie pełnił funkcję szefa wydziału w Szkole Inżynierii i Saperów Dowództwa Okręgu Korpusu IV Łódź. Pełnił służbę w 2. Pułku Saperów Kaniowskich w Puławach (1926–1931, 1936–1938) oraz w Intendenturze Okręgu Korpusu I Warszawa. Wicedyrektor Państwowych Zakładów Inżynierii w Modlinie (1935–1939). Kawaler Krzyża Virtuti Militari 5 kl.

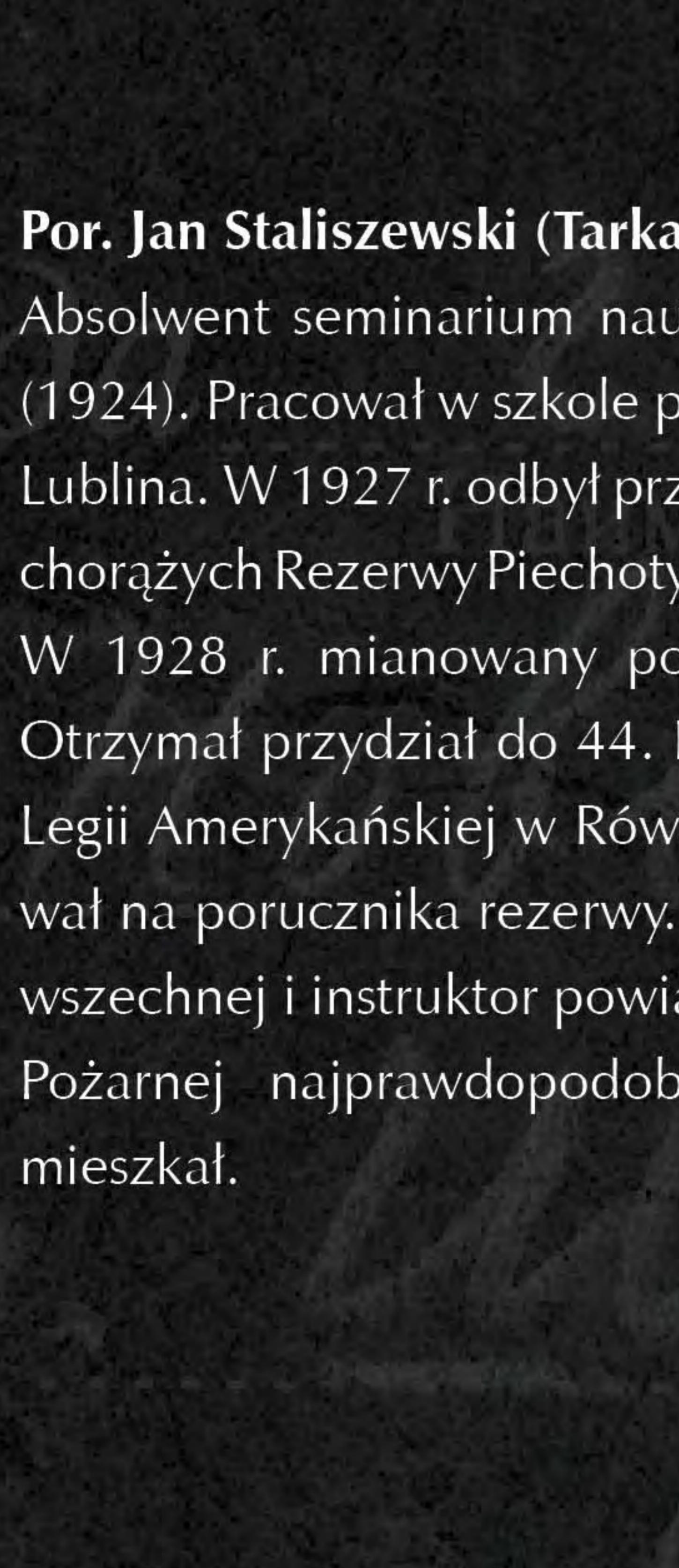

W kantynie 2. Pułku Saperów Kaniowskich w Puławach.
(Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Puawy)

Rtm. Jan Mikołaj Kossowski (1888–1940)

W latach 1905–1917 służył w armii rosyjskiej. Jako ochotnik w 1918 r. rozpoczął służbę w I Korpusie Polskim w Rosji. 1 listopada 1918 r. wstąpił do organizowanego w Lublinie pułku ułanów, późniejszego 7. Pułku Ułanów Lubelskich, z którym brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. W 1921 r. przeszedł do rezerwy. W latach 1929–1933 aspirant straży więziennej w Lublinie i Zamościu. Po przejściu na emeryturę był prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej w Wąwolnicy. Pracował w Okręgowym Urzędzie Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Obronnego w Lublinie. W sierpniu 1939 r. został zmobilizowany i przydzielony do taborów 18. Dywizji Piechoty. Następnie był komendantem wojskowym gminy Wąwolnica. Potem dostał się do Armii „Lublin” gen. dyw. Tadeusza Piskora. Kawaler Krzyża Virtuti Militari 5 kl.

Por. Jan Staliszewski (Tarka) (1904–1940)

Absolwent seminarium nauczycielskiego w Lublinie (1924). Pracował w szkole powszechnej w Turce koło Lublina. W 1927 r. odbył przeszkołenie w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty nr 9 w Berezie Kartuskiej. W 1928 r. mianowany podporucznikiem rezerwy. Otrzymał przydział do 44. Pułku Piechoty Strzelców Legii Amerykańskiej w Równem. W 1936 r. awansował na porucznika rezerwy. Nauczyciel w szkole powszechnej i instruktor powiatowy Ochotniczej Straży Pożarnej najprawdopodobniej w Lublinie, gdzie mieszkał.

Por. Zygmunt Wolski (1895–1940)

Studiował mechanikę w kijowskim Instytucie Technicznym. W 1920 r. służył w 54. Pułku Piechoty Strzelców Kresowych. Należał do kadry Okręgu Korpusu II Lublin. Był urzędnikiem dyrekcji Polskich Kolei Państwowych w Radomiu.

Por. Ignacy Liberowicz (1892–1940)

Urodzony w Lublinie. Absolwent Wyższej Szkoły Handlowej. W 1919 r. wstąpił ochotniczo do Wojska Polskiego. Przydzielony do Zarządu Kwaterunkowo-Budowlanego w Brześciu Litewskim. W 1921 r. zwolniony do rezerwy. Mieszkał w Łucku, gdzie był dyrektorem Polskiej Agencji Drzewnej „Paged”.

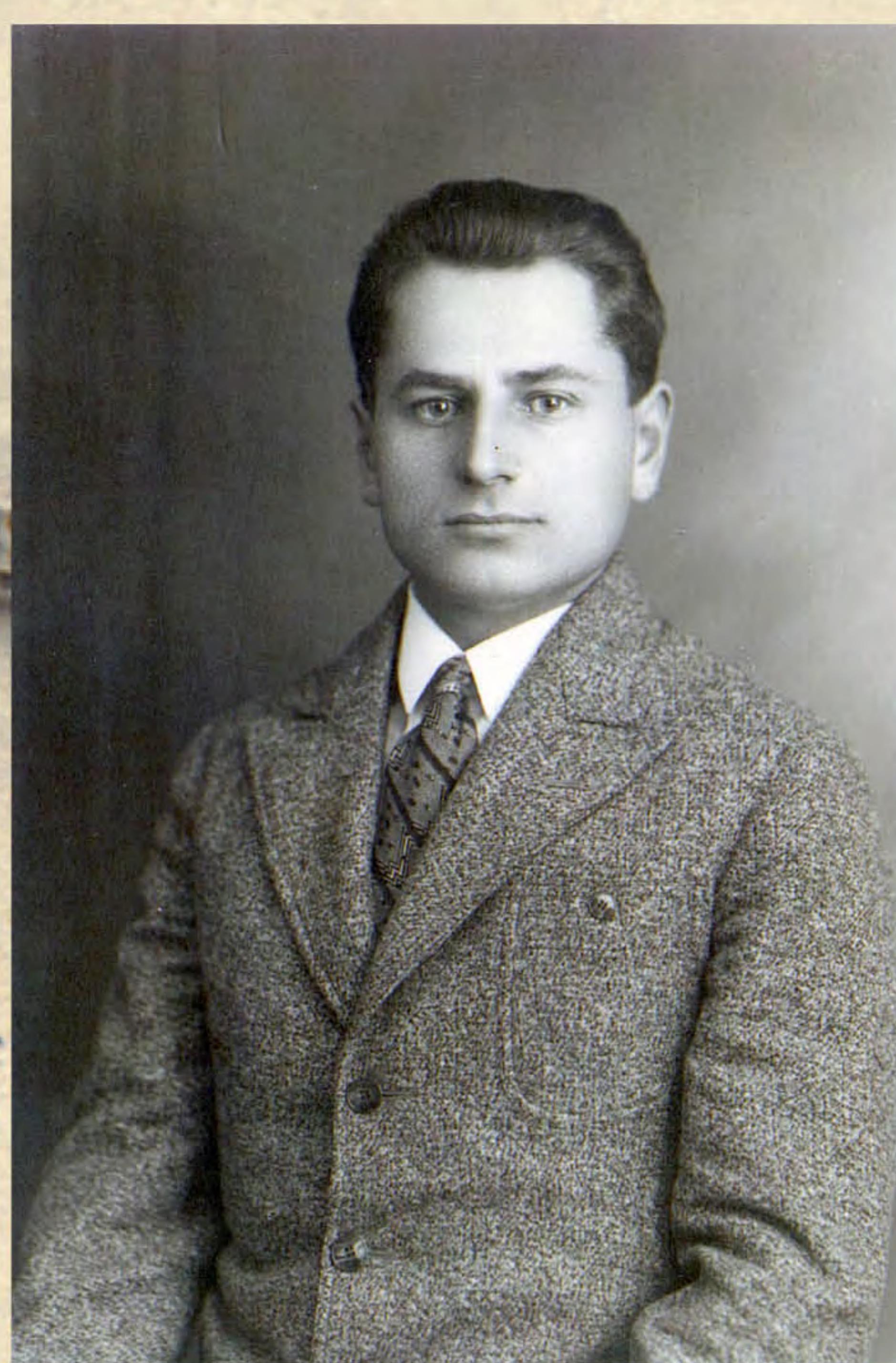
Por. Eugeniusz Henryk Binder (1904–1940)

Absolwent wydziału Inżynierii Lądowo-Wodnej Politechniki Warszawskiej (1930) i Szkoły Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim (1932). Powoływany na wojskowe ćwiczenia rezerwy w 20. Pułku Piechoty Ziemi Krakowskiej z Krakowa i 72. Pułku Piechoty z Radomia. W 1934 r. mianowany na ppor. rez. i przydzielony do 27. Pułku Artylerii Polowej we Włodzimierzu Wołyńskim.

Ppor. Feliks Czarnecki (1909–1940)

Absolwent Państwowego Gimnazjum im. ks. Adama Jerzego Czartoryskiego w Puławach. W 1929 r. podjął pracę w Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Lublinie. Odbił służbę wojskową w 15. Pułku Piechoty „Wilków” z Dęblina. Absolwent Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1938). W 1936 r. mianowany na podporucznika rezerwy. Otrzymał przydział mobilizacyjny do 44. Pułku Piechoty Strzelców Legii Amerykańskiej w Równem.

Ppor. Józef Jaźwierski (1903–1940)

Jako ochotnik podjął w 1920 r. służbę w Wojsku Polskim. Absolwent Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Warszawskiego. Pracował w Państwowym Gimnazjum Męskim im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Białej Podlaskiej, Państwowym Gimnazjum im. ks. Adama Jerzego Czartoryskiego w Puławach, Seminarium Nauczycielskim Męskim w Zamościu i w Państwowym Pedagogium im. Ewarysta Estkowskiego w Lublinie. Działał w Wydziale Wykonawczym Zarządu Okręgu Lubelskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego. W 1934 r. mianowany na podporucznika rezerwy. Odbywał wojskowe ćwiczenia rezerwy w 7. Pułku Piechoty Legionów z Chełma.

Uczniowie i nauczyciele Państwowego Pedagogium im. Ewarysta Estkowskiego przed siedzibą szkoły przy ul. Archidiakońskiej 3, Lublin, 1934 r. (Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Puławy)

Ppor. Franciszek Kupka (1915–1940)

Absolwent gimnazjum w Jarosławiu (1935) i Wyższej Szkoły Inżynierii w Warszawie (1938). W 1938 r. mianowany na ppor. i przydzielony do 2. Batalionu Saperów Kaniowskich z Puław. Jako oficer 3. kompanii zmotoryzowanej przydzielony we wrześniu 1939 r. do 26. Batalionu Saperów z 26. Dywizji Piechoty Armii „Poznań”.

Ppor. Michał Matras (1910–1940)

Absolwent seminarium nauczycielskiego im. Juliusza Słowackiego w Lublinie (1930) i kursu Batalionu Podchorążych Rezerwy Piechoty nr 2 w Tomaszowie Lubelskim. Nauczyciel w szkole powszechnej w Tuczępach. W latach 1931–1934 odbył ćwiczenia rezerwy w 7. Pułku Piechoty Legionów z Chełma. W 1933 r. mianowany na podporucznika rezerwy. Był przydzielony do 23. Pułku Piechoty z Włodzimierza Wołyńskiego. Pełnił obowiązki komendanta Związku Strzeleckiego w Grabowcu oraz działał w ruchu spółdzielczym.

JEŃCY OBOZU OSTASZKÓW ZAMORDOWANI W TWERZE

Kpt. Roman Grzymała-Tarnogórski (1892–1940)

Absolwent Szkoły Oficerskiej w Kazaniu i Politechniki we Lwowie. W 1919 r. wstąpił ochotniczo do Wojska Polskiego. W 1921 r. odkomenderowany do Delegatury Głównego Urzędu Ziemskego w Łucku. W 1924 r. przeniesiony do rezerwy. Przydzielony do 2. Pułku Saperów Kaniowskich z Puław. We wrześniu 1939 r. był mierniczym przysięgłym w Łucku.

Asp. Stanisław Korczak (1896–1940)

Uczęszczał do szkoły średniej w Lublinie. Wstąpił ochotniczo do armii rosyjskiej. Był członkiem Związku Strzeleckiego, a następnie od 1914 r. Polskiej Organizacji Wojskowej. W 1915 r. rozpoczął służbę w Legionach Polskich. Przydzielony do lubelskiego Oddziału Lotnego. W 1915 r. mianowany komendantem podobwodu w strukturach Polskiej Organizacji Wojskowej. Następnie w szeregach I Brygady Legionów. Po internowaniu w Leibnitz w 1916 r. ponownie wstąpił w szeregi Polskiej Organizacji Wojskowej w Lublinie. Był pierwszym komendantem tej organizacji w Puławach. Przeniesiony do Ostrowa, gdzie również pełnił stanowisko komendanta. W 1918 r. wstąpił do Milicji Ludowej w Lublinie, skąd w 1919 r. przeszedł do Policji Państwowej. Był m. in. zastępcą komendanta Posterunku Kolejowego w Lublinie. W 1923 r. mianowany na przodownika. Jako absolwent Szkoły Oficerskiej Policji w Warszawie otrzymał w 1939 r. awans na stopień aspiranta. We wrześniu 1939 r. był komendantem jednego z posterunków policji w Lublinie.

Przod. Jan Bernat (1884–1940)

Podczas I wojny światowej został powołany do armii rosyjskiej. W 1914 r. dostał się do niewoli niemieckiej, z której powrócił do domu w 1918 r. W 1919 r. wstąpił do Policji Państwowej. Rozpoczął służbę na Posterunku Policji w Bobrownikach, a następnie w Irenie. Skierowany do Szkoły Policyjnej w Lublinie, po której awansował na starszego posterunkowego. W 1928 r. przeniesiony na Posterunek Policji w Mirczu, a następnie w Mołodiatyczach, gdzie pełnił służbę do września 1939 r. Tuż przed wybuchem wojny awansował na przodownika.

Przod. Władysław Dunia (1894–1940)

W 1920 r. rozpoczął służbę w policji. Pełnił ją w powiecie puławskim. W latach 1928–1937 był komendantem Posterunku Policji w Garbowie, a we wrześniu 1939 r. pełnił stanowisko komendanta Posterunku Policji Dęblin-Irena.

Przod. Szczepan Góra (1899–1940)

W 1915 r. wstąpił na ochotnika do Legionu Puławskiego, a następnie do 299. rosyjskiego pułku piechoty. Odesłany do szpitala w Moskwie, pracował następnie w Polskim Komitecie Pomocy Uchodźcom w Moskwie (1916–1917). Potem w Naczelnym Polskim Komitecie Wojskowym (1917–1918). Aresztowany przez bolszewików. Uciekł z więzienia i wstąpił do III Korpusu Polskiego, a następnie do I Korpusu Polskiego w Rosji. Internowany przez Niemców i osadzony w obozie w Prużanie. Po powrocie do domu wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej. Następnie zaciągnął się na ochotnika do powstającego w Lublinie 1. Lubelskiego Pułku Piechoty. Przeniesiony do sformowanego w Dęblinie 34. Pułku Piechoty. W jego składzie walczył w wojnie polsko-bolszewickiej (1919–1920). Po zwolnieniu z wojska w 1922 r. wstąpił do Policji Państwowej i w 1924 r. po ukończeniu Szkoły Policyjnej w IV Okręgu Policji Państwowej w Lublinie, jako post. rozpoczął służbę w pow. tomaszowskim. Od 1930 r. na Posterunku Policji w Trzydniku koło Kraśnika, skąd został przeniesiony w 1939 r. do IV Komisariatu Policji Państwowej w Lublinie.

St. post. Paweł Ciszewski (1887–1940)

Uczestniczył w I wojnie światowej w szeregach armii rosyjskiej. W 1918 r. dostał się do niewoli niemieckiej. W 1919 r. powrócił do kraju. W 1920 r. rozpoczął służbę w policji i został przydzielony do III Komisariatu Policji Państwowej Kolejowej w Dęblinie. W 1923 r. ukończył Szkołę Policji przy IV Okręgu Policji Państwowej w Lublinie. W 1924 r. awansował na starszego posterunkowego. Pełnił następnie służbę, jako zastępca komendanta, a później komendant posterunków policji na terenie pow. puławskiego w Drzewcach i Nałęczowie oraz w pow. lubelskim w Piotrowicach. W marcu 1938 r. przeniesiony na Posterunek Policji w Niedrzwicy.

St. post. Kazimierz Gąsior (1898–1940)

W 1915 r. został ewakuowany wraz z rodziną do Rosji. Po powrocie do Polski w 1919 r. wstąpił do Wojska Polskiego. Przydzielony do 9. Pułku Artylerii Polowej. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. W 1921 r. został zdemobilizowany, a dwa lata później wstąpił do Policji Państwowej. W 1935 r. awansował na starszego posterunkowego. Od 1936 r. pełnił służbę w woj. wołyńskim. Od 1937 r. do września 1939 r. pracował na Posterunku Policji w Sarnach. Kawaler Krzyża Virtuti Militari 5 kl.

JEŃCY OBOZU STAROBIELSK ZAMORDOWANI W CHARKOWIE

Kpt. Franciszek Barszczewski (1903–1940)

Urodzony w Lublinie. Absolwent lubelskiego Gimnazjum im. Stanisława Staszica. W okresie wojny polsko-bolszewickiej zgłosił się do Jazdy Ochotniczej rtm. Feliksa Jaworskiego. Po zakończeniu działań wojennych przeszedł przeszkołenie w Szkole Podchorążych Piechoty w Warszawie (1921–1922) i w Oficerskiej Szkole Piechoty w Warszawie (1922–1923). W 1923 r. mianowany na ppor. i przydzielony do 82. Pułku Piechoty z Brześcia nad Bugiem. W 1928 r. otrzymał stanowisko instruktora w Batalionie Podchorążych Rezerwy Piechoty nr 10 w Nisku. Po rozwiązaniu tego batalionu w 1932 r. przeniesiony do 22. Pułku Piechoty w Siedlcach. W 1933 r. awansował na kapitana. W 1935 r. przydzielony do batalionu Korpusu Ochrony Pogranicza „Iwieniec”. W dniu 13 sierpnia 1939 r. został dowódcą batalionu Korpusu Ochrony Pogranicza „Stołpce”,

Kpt. Władysław Gniewiński (1894–1940)

Absolwent Uniwersytetu w Liège (1914), Szkoły Podchorążych Piechoty (1920) i Szkoły Podchorążych Saperów w Warszawie (1921). Przydzielony do 25. Pułku Piechoty z Piotrkowa Trybunalskiego, a następnie do 1. Pułku Saperów Legionowych z Modlinu, Wojskowego Zakładu Zaopatrzenia Inżynieryjnego. Od 1937 r. pełnił służbę w 2. Batalionie Saperów Kaniowskich z Puław. Po jego przeorganizowaniu na pułk pełnił stanowisko oficera administracyjno-materiałowego. Obrońca Lwowa we wrześniu 1939 r.

Kpt. Franciszek Wojciechowski

(1902–1940)

Pełnił służbę w 15. Pułku Piechoty „Wilków” z Dęblina skąd został przeniesiony na stanowisko komendanta powiatowego Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w Puławach. W 1938 r. awansował na kapitana. Był adiutantem batalionu Korpusu Ochrony Pogranicza „Dederkały” (1938). W 1939 r. adiutant 3. batalionu, a później dowódca 8. kompanii 98. Pułku Piechoty Rezerwowej.

Por. piech. rez. Ryszard Chojnacki

(1911–1940)

Absolwent Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Siedlcach (1930) i Dywizyjnego Kursu Podchorążych Rezerwy przy 15. Pułku Piechoty „Wilków” z Dęblina (1933). W 1935 r. mianowany na podporucznika rezerwy. Przydzielony do 15. Pułku Piechoty „Wilków”. Odbył wojskowe ćwiczenia rezerwy w Składnicy Materiałów Intendentury nr 6, jako komendant rozlewni i magazynów materiałów pędnych i smarów (1938). Kierownikiem Szkoły Powszechniej w Gródku (pow. puławski).

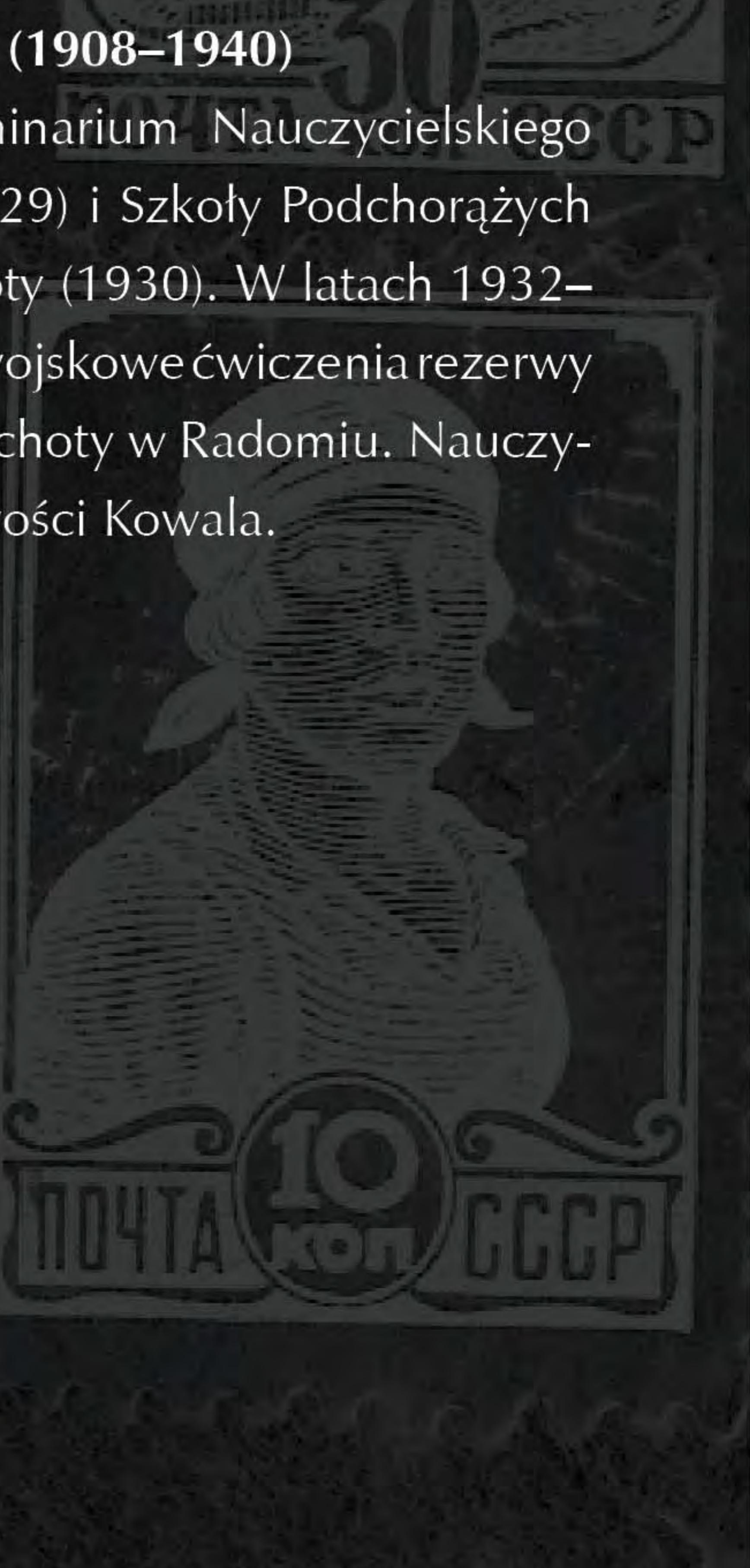
CCCP
ПОЧТА СССР
10 коп

ПОЧТА СССР
10 коп

Por. Józef Grad (1908–1940)

Absolwent Seminarium Nauczycielskiego w Radomiu (1929) i Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty (1930). W latach 1932–1937 odbywał wojskowe ćwiczenia rezerwy w 72. Pułku Piechoty w Radomiu. Nauczyciel w miejscowości Kowala.

Por. Władysław Szczypa (1895–1940)

W 1913 r. wstąpił do tajnej Drużyny Strzeleckiej w Bełżcu. Na początku I wojny światowej był w składzie Oddziału Lotnego Kazimierza Bagińskiego. W 1915 r. powołany do armii rosyjskiej. Podczas działań frontowych przedostał się do 4. Pułku Piechoty Legionów. Następnie działał w Polskiej Organizacji Wojskowej, jako komendant puławskiego II Obwodu. Następnie komendant I Podobwodu VIII Okręgu tej organizacji. W 1918 r. aresztowany przez Austriaków i więziony na Zamku w Lublinie. W 1918 r. rozpoczął służbę w Wojsku Polskim.

Przydzielony do Batalionu Szturmowego w grupie mjr. Leopolda Lisa-Kuli. Następnie w 1. Pułku Piechoty Legionów. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Po przeniesieniu do rezerwy przydzielono go do 7. Pułku Piechoty Legionów a następnie do 2. dywizjonu taborów. Jako farmaceuta podjął pracę w aptekarstwie. W 1926 r. powrócił do Puław. Pełnił stanowisko komendanta powiatowego Związku Strzeleckiego, wiceprezesa Związku Legionistów i Peowiaków powiatu puławskiego, kierownika Komendy Kasy Oszczędnościowej, członka Rady Miejskiej w Puławach oraz referenta samorządu gminnego w Wydziale Powiatowym. W 1935 r. został wybrany posłem na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (kadencja 1935–1938).

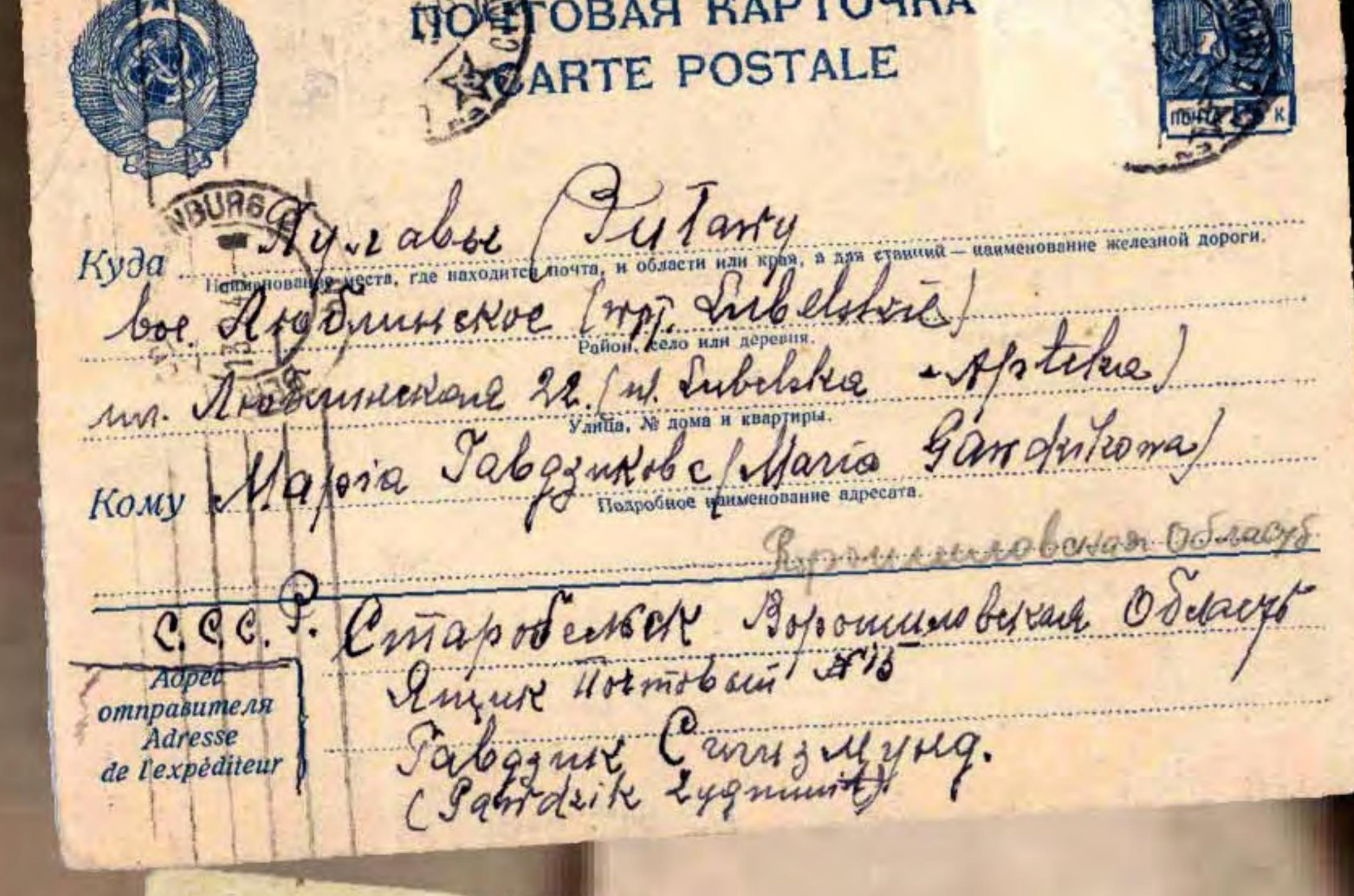

Pod Świątynią Sybilli w Puławach, lata 30-te XX w.
(Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Puławy)

Ppor. Zygmunt Stanisław Gawdzik (1898–1940)

Po odzyskaniu niepodległości wstąpił ochotniczo do Wojska Polskiego i służył w 5. Pułku Piechoty Legionów. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. W 1919 r. przeniesiony do Szpitala Polowego nr 101 w Wilnie, gdzie był kierownikiem apteki. Następnie pełnił służbę w 3. Batalionie Sanitarnym. W 1921 r. przeniesiony do rezerwy. Absolwent wydziału farmacji Uniwersytetu Wileńskiego im. Stefana Batorego (1929). Pracował w aptece w Hrubieszowie. Od 1934 r. prowadził aptekę w Puławach. We wrześniu 1939 r. został zmobilizowany do kadry zapasowej 3. Szpitala Okręgowego. Do niewoli sowieckiej dostał się pod Bychawą.

(Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Puławy)

Karty Zygmunta Gawdzika do żony z obozu w Starobielsku z lat 1939–1940. (Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Puławy)

w Szepietówce, 22 października 1939 r.
(Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Puławy)

NIEBEZPIECZNA PRAWDA

Kwestionowanie głoszonego przez komunistów kłamstwa o zbrodni katyńskiej przez lata traktowane było przez władze i aparat represji PRL jako akt wymierzony w państwo i sojusz ze Związkiem Sowieckim. Do połowy lat 50-tych cena za nazywanie po imieniu sprawców mordu była bardzo wysoka. Ale także w latach późniejszych osoby upominające się w Polsce o prawdę spotykały się z szykankami. Oficjalna propaganda najczęściej o Katyniu milczała.

Do końca istnienia PRL byli funkcjonariusze partyjni i posłuszni władzy nauczyciele, dziennikarze i naukowcy gotowi bronić tezy o „niemieckiej prowokacji”.

Akta Sądu Wojewódzkiego w Lublinie w sprawie Mariana Raka sądzonego pod zarzutem przekazywania informacji o tym, że Sowieci są sprawcami Zbrodni Katyńskiej (1950). (Archiwum Państwowe w Lublinie)

6

K 235/50 W Y R O K
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
Dn. 25 listopada 1950 r.
Sąd Apelacyjny w Lublinie w Wydziale Karnym
w składzie następujących:
Przewodniczący J. Różycki
Lawnicy: S. Miduch, S. Skowron
Protokolant J. Wierbiński
w obecności Podprokuratora Ziemskego
rozpoznawczy dn. 25 listopada 1950 r. sprawy:
Mariana Raka, syna Bronisława i Władysławy z Karaszewskich, urodz. 5 sierpnia 1929 r. w Kraśniku, oskarżonego o to, że:
I - w dniu 3 lutego 1950 r. w kancelarii Powiatowej Rady Związków Zawodowych w Kraśniku, znieważał osobę Generalissima Józefa Stalina przez publiczne rozerwanie jego podobizny na plakatach i przyłożenie pieczątki "Zapakowane",
II - w jesieni 1949 r. w Kraśniku, rozpowszechniał fałszywe wiadomości mogące wyrządzić istotną szkodę interesom Państwa Polskiego przez napisanie wiersza głoszącego, że Państwo Polskie nie jest suwerenne, oraz że Związek Radziecki jest sprawcą mordu oficerów polskich w Katyniu,
o r z e k i :
Mariana Raka uznać za winnego dokonania zarzuconych mu czynów i skazać go za czyn opisany w punkcie I-szym, na mocy art. 111 § 2 k.k. na rok więzienia i za czyn, opisany w pkt. II-gim, na mocy art. 22 m.k.k. na dwa lata więzienia. Na mocy art. 31 k.k. wymerzyć mu jako karę łączną karę dwóch lat więzienia. Na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczyć mu okres tymczasowego aresztowania od 1 marca 1950 r. do 25 listopada 1950 r. Zasiedzić od Mariana Raka dwiesiąt dwa złotych opłaty sądowej oraz koszty postępowania.
U z a s a d n i e n i e .
Na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych na przewodzie sądowym, a w szczególności na podstawie wyjaśnień oskarżonego i dowodów rzeczowych - Sąd ustalił następujący stan faktyczny:
I - w dniu 3 lutego 1950 r. o godz. 17-tej oskarżony Marian Rak przyszedł do kancelarii Powiatowej Rady Związków Zawodowych w Kraśniku.
W kancelarii byli wtedy: Janina Ryzik, Wanda Szczępanińska i Mieczysław Bielaś.

Kraśnik, dnial 5.X.49
Wiersz Leszka

W moim ogrodku zakwitła młodość
i nowa sprawiedliwość ludu,
ażeby w naszym kraju nie było
zatargów i trudów.

Dziś rozpoczyna się nauka przyszłości
ażeby nikt nie zwalczył naszej wieczności
i naszej wiary, ażeby nasze prawnuki
nas pamiętały.

Że nas Rosjanie czerwonymi gadami obsiali
i całą naszą Polskę w obce ręce oddali

I nikt o tym nie wie co się na naszej ziemi działo
że wszystkich naszych generałów w Katyniu
wymordowało.

Wiemy wszystko, - o tym że nas
Rosjenie mordowali, ale dziś część
i przyjacielstwo nam oddali
ale my i to przyjmujemy, czy za rok
czy za dwa wszystko jedno ich pojmiemy
i wtedy będzie nasza racja i prawdziwa
demokracja.

KŁAMSTWO KATYŃSKIE

11 kwietnia 1943 r. Radio Berlin nadało komunikat o odkryciu masowych grobów polskich oficerów zamordowanych przez bolszewików w ZSRS w 1940 r.

Cztery dni później Sowiecka Agencja Informacyjna zdementowała rewelację niemiecką i poinformowała o dostaniu się oficerów w ręce niemieckie.

23 stycznia 1944 r. Komunikat Komisji Specjalnej uzasadnił sowieckie fałszerstwo, według którego masowego mordu dokonali Niemcy w 1941 r. Podczas procesu norimberskiego (1945–1946) sowiecki prokurator bezskutecznie próbował obciążyć winą za zbrodnię Niemców.

Kłamstwo przez pół stulecia podtrzymywali rosyjscy i polscy komuniści. Od ujawnienia zbrodni trwała też walka o Prawdę. Od początku prowadzona była ona przez Rząd RP i Polaków na emigracji, gdzie opublikowane zostały opracowania i lista ofiar. W latach 1951–1952 Komisja Izby Reprezentantów Kongresu USA potwierdziła „ponad wszelką wątpliwość” sowiecką odpowiedzialność za zbrodnię katyńską. Prawdę o zbrodni katyńskiej upowszechniała, m.in. poprzez wydawnictwa podziemne, opozycja antykomunistyczna, a pamięć o ofiarach niezmiennie kultywowały rodziny katyńskie.

13 kwietnia 1990 r. agencja TASS wydała komunikat o odpowiedzialności NKWD ZSRS za Zbrodnię Katyńską, a 14 października 1992 r. Prezydent Federacji Rosyjskiej Borys Jelcyn przekazał Polsce dokumenty zbrodni, potwierdzające bezpośrednią odpowiedzialność najwyższych władz partyjno-państwowych za Zbrodnię Katyńską.

W XXI stuleciu w Rosji nadal są środowiska propagujące Kłamstwo Katyńskie, a prokuratura rosyjska zakończyła śledztwo w sprawie zbrodni, nie uznając jej za ludobójstwo.

Żaden z mordowców, organizatorów i bezpośrednich wykonawców Zbrodni Katyńskiej nigdy nie został ukarany za mord na Polakach.

Śledztwo w sprawie Zbrodni Katyńskiej prowadzi Instytut Pamięci Narodowej.

Szczątki gen. Mieczysława Smorawińskiego złożone w tymczasowej mogile po ekshumacji, Las Katyński, 1995 r. (PCK, fot. Piotr Maciuk)

LUBELSKA LISTA KATYŃSKA

Lista polskich jeńców związanych z Lubelszczyzną zamordowanych w Katyniu, Twerze, Charkowie i innych nieznanych miejscach kaźni.

JĘNCY OBOZU KOZIELSK ZAMORDOWANI W KATYNIU

Gen. bryg. Mieczysław Makary Smorawiński

Płk Bolesław Błażejewski

Płk Jan Załuska

Ppłk Stanisław Krogulski

Ppłk Stefan Wąsowski

Mjr Józef Bielejec

Mjr Walerian Bogusławski

Mjr Stanisław Czubiński

Mjr Edward Alfons Gąsiewicz

Mjr Stanisław Golański

Mjr Tadeusz Górecki

Mjr Wacław Haczyński

Mjr Stanisław Kontek

Mjr Kazimierz Kraczkiewicz

Mjr Tomasz Kuśmierek

Mjr Tadeusz Leśniak

Mjr Józef Skrobiszewski

Mjr Rafał Sołtan

Mjr Zygmunt Hilary Staniszewski

Mjr Jan Wąsik

Kpt. Zbigniew Antonowicz

Kpt. Władysław Bartela

Kpt. Karol Brejdygant

Kpt. Henryk Napoleon Brendal

Kpt. Kazimierz Feliks Chmielewski

Kpt. Rajmund Duracz

Kpt. Zdzisław Goszczyński

Kpt. Michał Hakiel

Kpt. Marian Jarząbkowski

Kpt. Władysław Jaśkiewicz

Kpt. Władysław Kiszczałkiewicz

Kpt. Julian Kłobukowski

Kpt. Rudolf Kochloffel

Kpt. Łukasz Kralczyński

Kpt. Kazimierz Łukasiewicz

Kpt. Antoni Małecki

Kpt. Stanisław Marszałek

Kpt. Stefan Mączyński

Kpt. Stanisław Mikulski

Kpt. Wacław Nieczykowski

Kpt. Henryk Nossowicz

Kpt. Karol Opitz

Kpt. Stanisław Pieniążek

Kpt. Władysław Podoski

Kpt. Stanisław Połczyński

Kpt. Witold Sierpiński

Kpt. Zygmunt Stankiewicz

Kpt. Antoni Toporowski
Kpt. Józef Trepiak
Kpt. Jan Ursyn-Zamarajew
Kpt. Stanisław Walas
Kpt. Henryk Wdówka
Kpt. Karol Winowski
Kpt. Jakub Wnuk
Kpt. Antoni Wróblewski
Kpt. Maurycy Zwykielski
Rtm. Henryk Grabowski
Rtm. Romuald Kamiński
Rtm. Jan Mikołaj Kossowski
Rtm. Gracjan Łapczyński
Rtm. Marian Romuald Wiśniewski
Por. Filip Stanisław Bartoszewski
Por. Władysław Beksiński
Por. Jan Benth
Por. Eugeniusz Henryk Binder
Por. Tadeusz Borkowski
Por. Kazimierz Bryłowski
Por. Mikołaj Brzezicki
Por. Adam Cimek
Por. Czesław Dąbrowski
Por. Władysław Denison
Por. Klemens Drzewiecki
Por. Zdzisław Zygmunt Dziewulski
Por. Henryk Frym-Frymiński
Por. Włodzimierz Gajewski
Por. Henryk Gąsiewicz
Por. Władysław Godziszewski
Por. Henryk Gorzechowski
Por. Andrzej Grzybowski
Por. Andrzej Hasiak
Por. Jan Huczewski
Por. Wacław Jakimowski
Por. Jan Jankowski
Por. Józef Klarner
Por. Izydor Koba
Por. Bolesław Konecki
Por. Leonard Kopiś
Por. Jan Karol Krajewski
Por. Józef Krawecki
Por. Ludwik Wiktor Kupśc
Por. Edward Lesisz
Por. Ignacy Liberowicz
Por. Feliks Łaszcz
Por. Stanisław Machowski
Por. Mikołaj Malinowski
Por. Władysław Malinowski
Por. Mieczysław Matraszek
Por. Józef Nazarewicz
Por. Mikołaj Niewodski
Por. Piotr Ostromęcki
Por. Józef Pałkowski
Por. Ryszard Marian Peisker
Por. Tadeusz Piotrowski
Por. Tadeusz Witold Rykowski
Por. Zygmunt Salnicki
Por. Bogumił Sikorski
Por. Marian Henryk Solewski
Por. Stanisław Sotowski
Por. Jan Staliszewski
Por. Tadeusz Stupnicki
Por. Wojciech Szulakowski
Por. Romuald Timme
Por. Władysław Toporowski

Por. Zygmunt Wolski
Por. Władysław Wojciechowski
Por. Antoni Wroński
Por. Jan Wujastyk
Por. Czesław Józef Zaleski (Zalewski)
Por. Leopold Zatchej
Por. Henryk Życzyński
Ppor. Jan Amerek
Ppor. Tadeusz Augustyniak
Ppor. Tadeusz Bajan
Ppor. Jan Józef Batko
Ppor. Zenobiusz Bazylczyk-Podlaski
Ppor. Leonard Beck
Ppor. Jan Bednarz
Ppor. Franciszek Ryszard Bochniak
Ppor. Waclaw Bucht
Ppor. Tadeusz Borzuchowski
Ppor. Aleksander Budziński
Ppor. Jerzy Jan Burdziński
Ppor. Franciszek Chmielowiec
Ppor. Tadeusz Curyło
Ppor. Czesław Czajkowski
Ppor. Hieronim Czajkowski
Ppor. Feliks Czarnecki
Ppor. Henryk Dąbrowski
Ppor. Bolesław Doczyński
Ppor. Lucjusz Dorobczyński
Ppor. Kazimierz Drecki
Ppor. Jan Dunin-Brzeziński
Ppor. Stanisław Wojciech Dwornicki
Ppor. Leonard Dziebowicz
Ppor. Edward Tadeusz Dziewicki
Ppor. Franciszek Etrych
Ppor. Roman Feldt
Ppor. Zbigniew Florkiewicz
Ppor. Michał Frank
Ppor. Jerzy Zygmunt Gołębiowski
Ppor. Kazimierz Grabarczyk
Ppor. Edmund Adam Grobelny
Ppor. Roman Dominik Harbuziński
Ppor. Stanisław Konstanty Jabłoński
Ppor. Eugeniusz Jakubik
Ppor. Marian Jankiewicz
Ppor. Józef Jaźwierski
Ppor. Antoni Kamiński
Ppor. Franciszek Kaube
Ppor. Stefan Kłopotowski
Ppor. Józef Kobyliński
Ppor. Jan Szymon Komendecki

Ppor. Włodzimierz Kowalski
Ppor. Edward Kazimierz Kramky
Ppor. Anatol Kruszyński
Ppor. Zygmunt Krysa
Ppor. Zygmunt Kulczycki
Ppor. Franciszek Kupka
Ppor. Feliks Kussyk
Ppor. Wacław Lanckmański
Ppor. Mijżesz Landau
Ppor. Stanisław Leszczyński
Ppor. Kazimierz Łukomski
Ppor. Romuald Majchrowski
Ppor. Józef Majeran
Ppor. Tadeusz Eugeniusz Makarewicz
Ppor. Jan Maleszyk
Ppor. Leon Mańkowski
Ppor. Michał Matras
Ppor. Marian Miążdębski
Ppor. Edward Morszczyszna
Ppor. Józef Marian Niwiński
Ppor. Alfons Olszewski
Ppor. Kazimierz Orłowski
Ppor. Adam Pasieka
Ppor. Władysław Pastuszka
Ppor. Ryszard Paszkiewicz
Ppor. Tomasz Perczyński
Ppor. Józef Piasecki
Ppor. Tadeusz Stanisław Piotrowski
Ppor. Leon Postawka
Ppor. Jan Pruszyński
Ppor. Zygmunt Przewalski
Ppor. Mieczysław Przeworski
Ppor. Stanisław Pytlakowski
Ppor. Mikołaj Sakławska
Ppor. Tomasz Siudak
Ppor. Marian Stanisław Skibiński
Ppor. Feliks Sędzimir Sokołowski
Ppor. Andrzej Stachowicz
Ppor. Włodzimierz Stępnik
Ppor. Bronisław Sułek
Ppor. Jan Szalast
Ppor. Władysław Szczeniowski
Ppor. Jerzy Szczepowski
Ppor. Zdzisław Szulc
Ppor. Józef Szymański
Ppor. Henryk Śledziewski
Ppor. Bernard Święciński
Ppor. Eusebiusz Stanisław Tacikowski
Ppor. Tadeusz Tomaszewski
Ppor. Wacław Truchliński

Fotografie z ekshumacji na terenie Lasu Katyńskiego przeprowadzonej wspólnie przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz władze rosyjskie w 1994 r. (IPN)

Ppor. Jan Urbanowicz
Ppor. Jerzy Wagner
Ppor. Paweł Walczak
Ppor. Ryszard Wierzbicki
Ppor. Jan Więckowski
Ppor. Stanisław Witeszczak
Ppor. Michał Wnuk
Ppor. Tadeusz Wojciechowski
Ppor. Edward Wojcieszonek
Ppor. Michał Woronowski
Ppor. Władysław Wójtowicz
Ppor. Adam Zyśko
Ppor. Ludwik Żuchowski
Chor. Franciszek Koziej
Chor. Stanisław Pogonowski
Pchor. Marian Kaszuba
Sierż. Józef Kaczmarek
Plut. Michał Andrzejewski
Kpr. pchor. Aleksander Heimberger
(?) Stanisław Torczyński

JEŃCY OBOZU OSTASZKÓW ZAMORDOWANI W TWERZE

Ppłk Edmund Nowak
Mjr Piotr Myśliński
Kpt. Aleksander Dubiel
Kpt. Roman Grzymała-Tarnogórski
Kpt. Franciszek Michał Ogarek
Kpt. Stanisław Sieczyński
Por. Władysław Budźko
Por. Tadeusz Jan Mazur
Ppor. Tadeusz Mazur
Ppor. Leopold Stempak
Kpr. Ignacy Łukaszewicz
Nadkom. Franciszek Prokop
Nadkom. Julian Jan Radoniewicz
Nadkom. Tadeusz Ignacy Skalski
Kom. Józef Balcer
Kom. Piotr Borysiewicz
Kom. Aleksander Andrzej Herr
Kom. Mieczysław Kramarz
Podkom. Marian Domini Daniel Aksman
Podkom. Kazimierz Bala
Podkom. Jan Balcer
Podkom. Zygmunt Gronowski
Podkom. Jan Królikowski
Podkom. Józef Nowak
Asp. Stanisław Korczak
Asp. Stanisław Kozłowski
Asp. Józef Pieślak
Asp. Józef Marian Podbrożny

Fotografie z ekshumacji na terenie Lasu Katyńskiego przeprowadzonej wspólnie przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz władze rosyjskie w 1994 r. (IPN)

St. przod. Jakub Antosiak
St. przod. Jan Boguszewski
St. przod. Stefan Figura
St. przod. Michał Kowal
St. przod. Andrzej Kujas
St. przod. Leon Konstanty Kwiatkowski
St. przod. Franciszek Myśliwiec
St. przod. Jan Sadurski
St. przod. Franciszek Szaruga
St. przod. Jan Wójcik
Przod. Jan Bernat
Przod. Marian Biarda
Przod. Piotr Borkowski
Przod. Paweł Ciszewski
Przod. Jan Czarnas
Przod. Władysław Dunia
Przod. Szczepan Góra
Przod. Franciszek Górnjak
Przod. Adam Jarosławski
Przod. Stanisław Kowalik
Przod. Józef Koziółek
Przod. Antoni Laskowski
Przod. Ludwik Lulek
Przod. Jan Miążek
Przod. Wacław Polakowski
Przod. Zygmunt Radomski
Przod. Bolesław Rybczyński
Przod. Michał Sawicki
Przod. Władysław Skrzypczyk
Przod. Wiktor Sobieszczański
Przod. Bolesław Stasiecki
Przod. Szymon Sułek
Przod. Leon Szakiński
Przod. Mikołaj Trygubow
Przod. Wiktor Walaszek
Przod. Michał Wierciński
Przod. Jan Więckowski
Przod. Józef Woliński
Przod. Zygmunt Wrębiakowski
Przod. Feliks Wysokiński
Przod. Adam Zaborek
Przod. Tomasz Zieliński
Przod. Józef Żurawski
St. post. Stanisław Batorski
St. post. Franciszek Biardzki
St. post. Edward Bielak
St. post. Józef Bratek
St. post. Zdzisław Celmer
St. post. Jan Cękalski
St. post. Paweł Ciszewski
St. post. Cezary Dziekoński
St. post. Marcin Galle
St. post. Otton Gałazka
St. post. Jan Gałosz
St. post. Kazimierz Gąsior
St. post. Jan Głowała
St. post. Jan Gogacz
St. post. Franciszek Grobelny
St. post. Józef Hens
St. post. Wojciech Jakubas
St. post. Jan Jarzyna
St. post. Stanisław Jeczeń
St. post. Wincenty Karbowiak
St. post. Józef Karbownik
St. post. Władysław Karman
St. post. Aleksander Komorowski

St. post. Władysław Kowalik
St. post. Antoni Koziński
St. post. Mateusz Król
St. post. Jakub Krzyszczak
St. post. Franciszek Maciejewski
St. post. Jan Mazur
St. post. Jan Milewski
St. post. Alfons Bronisław Mirecki
St. post. Kazimierz Mitek
St. post. Maciej Momot
St. post. Jan Mucha
St. post. Stanisław Nocień
St. post. Stefan Olejnik
St. post. Józef Olko
St. post. Antoni Perski
St. post. Józef Piecyk
St. post. Adolf Piłat
St. post. Karol Radek
St. post. Jan Selwesiuk
St. post. Mieczysław Serwinowski
St. post. Stanisław Siejka
St. post. Jan Szczepan Skoczylas
St. post. Jan Słomski
St. post. Wincenty Smołag
St. post. Ludwik Talarek
St. post. Eligiusz Wasilewski
St. post. Józef Wasita
St. post. Antoni Wojewoda
St. post. Władysław Wojtal
St. post. Michał Wrocheniewski
St. post. Józef Zwoliński
Post. Michał Adamczyk
Post. Michał Angielski
Post. Władysław Binierda
Post. Julian Broniszewski
Post. Henryk Zygmunt Cech
Post. Jan Francuz
Post. Stanisław Frąk
Post. Adolf Główka
Post. Piotr Gołębek
Post. Antoni Jeżyna
Post. Czesław Jędrejek
Post. Jan Jędrys
Post. Stefan Jan Kaczkowski
Post. Jan Konowałek
Post. Ignacy Kowal
Post. Julian Koźbiał
Post. Kazimierz Jan Krawczyk
Post. Antoni Laskowski
Post. Jakub Łukasik
Post. Jan Maleszyk
Post. Henryk Matraszek
Post. Czesław Młodecki

Fotografie z ekshumacji na terenie Lasu Katyńskiego przeprowadzonej wspólnie przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz władze rosyjskie w 1994 r. (IPN)

Post. Franciszek Murawski
Post. Stefan Nowosielski
Post. Stanisław Pałka
Post. Witold Tomasz Piotrowski
Post. Stefan Próchniak
Post. Józef Robak
Post. Władysław Rosiak
Post. Kazimierz Rucki
Post. Stanisław Skorupski
Post. Feliks Sobolewski
Post. Ignacy Sykut
Post. Włodzimierz Szostak
Post. Piotr Szpejda
Post. Józef Szpura
Post. Stanisław Wrocławski
Post. Jan Zacharczuk
Funkcj. PP Władysławie Koślacz
Funkcj. PP Paweł Robak
Funkcj. PP Tadeusz Stachurski
Kom. SW Stanisław Zygmunt Wojtczak
St. straż. SW Stanisław Czarnocki
St. straż. SW Pior Jednerał
St. straż. SW Franciszek Pendrak
Straż. SW Józef Jeleniewski
Straż. SW Wacław Oleszak
Straż. SW Stanisław Siedelski

JENCY OBOZU STAROBIELSK ZAMORDOWANI W CHARKOWIE

Płk Lucjan Janiszewski
Płk Bronisław Kuczewski
Ppłk Zenon Bosak-Pakowski
Ppłk Witold Walicki
Ppłk Jan Wróblewski
Mjr Jan Bańkowski
Mjr Fabian Borzobohaty
Mjr Jan Bryda
Mjr Józef Bułat
Mjr Józef Bydliński
Mjr Ludwik Gabriel
Mjr Adam Jankowski
Mjr Aleksander Kierski
Mjr Romuald Salnicki
Mjr Stanisław Antoni Serafiński
Mjr Adam Lech Sołtan
Mjr Lucjan Stokowski
Mjr Stanisław Targowski
Mjr Stanisław Kostka Tarkowski
Mjr Władysław Turek
Mjr Wacław Wicherkiewicz
Mjr Adam Wysocki-Odrowąż
Mjr Stanisław Żyliński
Kpt. Józefat Andrzejewski
Kpt. Franciszek Barszczewski
Kpt. Wacław Chudzicki
Kpt. Józef Tytus Czerniecki
Kpt. Stanisław Czerwiński
Kpt. Leonard Jan Feiner
Kpt. Władysław Gniewiński
Kpt. Stanisław Wiktor Goliński
Kpt. Tomasz Gołębiowski
Kpt. Adam Abram Ludwik Heller
Kpt. Józef Jabłoński

Kpt. Teodor Jesipowicz
Kpt. Jan Kociuba
Kpt. Henryk Stanisław Korolko
Kpt. Henryk Marian Królikowski
Kpt. Bolesław Korzeniowski
Kpt. Eugeniusz Krzemieński
Kpt. Wiktor Krzewski
Kpt. Bronisław Kwiatkowski
Kpt. Antoni Laskowski
Kpt. Józef Łapinkiewicz
Kpt. Włodzimierz Łogosz
Kpt. Władysław Maliszewski
Kpt. Stanisław Małczyński
Kpt. Władysław Michalewski
Kpt. Walenty Nodzyński
Kpt. Józef Paweł Piasecki
Kpt. Wacław Pawłowski
Kpt. Julian Pierewicz
Kpt. Stanisław Piontek
Kpt. Władysław Plewik
Kpt. Piotr Salnicki
Kpt. Roman Alfons Szczepański
Kpt. Tadeusz Antoni Sztorc
Kpt. Jan Jerzy Urbański
Kpt. Franciszek Wojciechowski
Rtm. Józef Adamczyk
Rtm. Ryszard Marian Bazylewski
Rtm. Józef Najnert
Rtm. Stanisław Zienkowski
Por. Zygmunt Biękowski
Por. Bolesław Chełchowski
Por. Ryszard Chojnacki
Por. Józef Chudecki
Por. Adam Drzymulski
Por. Jan Gdański
Por. Roman Gołębiowski
Por. Józef Grad
Por. Bogumił Jakubowski
Por. Jerzy Jakubowski
Por. Zygmunt Jarmicki
Por. Kazimierz Kalicki
Por. Olgierd Klimowicz
Por. Jan Wacław Krusiewicz
Por. Stefan Lazarów
Por. Kazimierz Mączyński
Por. Jan Oczko
Por. Jan Paprocki
Por. Franciszek Plisewicz
Por. Mieczysław Podczaski
Por. Józef Tadeusz Rybicki

Fotografie z ekshumacji na terenie Lasu Katyńskiego przeprowadzonej wspólnie przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz władze rosyjskie w 1994 r. (IPN)

Por. Janusz Rządkowski
Por. Tadeusz Sadrzak-Sakrzak
Por. Eugeniusz Sidorowicz
Por. Bronisław Skibniewski
Por. Henryk Alojzy Sosnowski
Por. Władysław Szczypa
Por. Józef Stanisław Tomczak
Por. Jan Wawro
Por. Eugeniusz Wojczal
Por. Stanisław Wolniewicz
Por. Wacław Wyrostek
Ppor. Jerzy Władysław Bartosiewicz
Ppor. Zdzisław Berens
Ppor. Marian Gorgoniusz Bielecki
Ppor. Romuald Marcin Bieniuta
Ppor. Tadeusz Józef Bieliński
Ppor. Zygmunt Bogdanowicz
Ppor. Marian Chmielewski
Ppor. Jakub Chrzanowski
Ppor. Zbigniew Władysław Dąbrowski
Ppor. Wilhelm Karol Gacke
Ppor. Stanisław Gałka
Ppor. Zygmunt Stanisław Gawdzik
Ppor. Stanisław Marian Grochecki
Ppor. Wincenty Janus
Ppor. Marian Juszczak
Ppor. Stefan Jan Kaczkowski
Ppor. Józef Tadeusz Karwowski
Ppor. Włodzimierz Adam Kasprzyk
Ppor. Stanisław Kazimierski
Ppor. Władysław Kołodziej
Ppor. Eugeniusz Krygler
Ppor. Wacław Jan Kucharski
Ppor. Bohdan Korzeniowski
Ppor. Franciszek Majewski
Ppor. Zygmunt Stanisław Martyniak
Ppor. Adam Paweł Matejec

Fotografie z ekshumacji na terenie Lasu Katyńskiego przeprowadzonej wspólnie przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz władze rosyjskie w 1994 r. (IPN)

Ppor. Stanisław Zygmunt Mazurkiewicz
Ppor. Mieczysław Misiewicz
Ppor. Wiesław Nowotarski
Ppor. Aleksander Okoń
Ppor. Jan Paprocki
Ppor. Antoni Marian Piątkowski
Ppor. Edward Pielaszkiewicz
Ppor. Jan Rabski
Ppor. Zygmunt Rozwadowski
Ppor. Jan Sadlicki-Sadło
Ppor. Mikołaj Skurowski
Ppor. Stanisław Gustaw Sosiński
Ppor. Zygmunt Stanisław Podwyszyński
Ppor. Ignacy Prądzyński
Ppor. Jan Rabski
Ppor. Jan Sadlicki
Ppor. Zygmunt August Sochacki
Ppor. Witold Steciuk
Ppor. Julian vel Juda Szaferman
Ppor. Kazimierz Sztokdrajer
Ppor. Zdzisław Henryk Szulc
Ppor. Adam Wojtowicz
Ppor. Mieczysław Zagórski
Ppor. Stefan Zagozdon
Ppor. Konstanty Zatoński
Ppor. Witold Zipser
Pchor. Aleksander Kuźniewicz
Kpr. Stefan Mazurkiewicz

JENCY WIEZIENI I ZAMORDOWANI NA UKRAINIE

Ppłk Władysław Czapliński
Mjr Wacław Spława-Neyman
Kpt. Stefan Osmulski
Kpt. Michał Pokora
Rtm. Mikołaj Maciejowicz
Por. Marian Kalasiewicz
Ppor. Mieczysław Bandura
Ppor. Alfred Turecki
Ppor. Walerian Zatchej
Funkcj. PP Aleksander Starczuk

JENCY WIEZIENI I ZAMORDOWANI NA BIAŁORUŚI

Ppłk Aleksander Tabidze
Por. Bohdan Andronowski
Por. Wincenty Chmielnik
Por. Edward Krawczyk
Por. Czesław Strzałkowski
Ppor. Antoni Mazurek
St. sierż. Aleksander Szpotakowski
Sierż. Władysław Wiśniewski
Kom. Kazimierz Dukarski
St. post. Szymon Błaziak
St. post. Ignacy Rusiak
(?) Stanisław Dąbrowski

Lubelska lista katyńska opracowana przez Adama Winiarza (Lublin 1997) została uzupełniona przez Zbigniewa Kielba (Pracowania Dokumentacji Dziejów Miasta Puławy).